
Congres Kring Noord, Drachten 10 juni 2022

Rekenkameronderzoek naar kwaliteit Jeugdzorg

Op dit voorjaarscongres zijn een aantal vragen beantwoord als: Hoe is de jeugdzorg georganiseerd, waar ga je als gemeenten over en hoe krijgt de gemeenteraad greep op de kwaliteit van de zorg? En, zeker niet in de laatste plaats: Hoe kun je als rekenkamer zinvol onderzoek doen naar de kwaliteit van de jeugdzorg?

Er zijn twee sprekers die rekenkamerleden meenemen in het onderwerp Jeugdzorg. **Janneke Metselaar** is lector Zorg voor Jeugd aan NHL Stenden. Ze brengt door middel van kwalitatief onderzoek, wetenschap en praktijk samen. Ze ziet als grootste uitdaging de transitie en transformatie in de jeugdhulp. Die hebben vergaande gevolgen voor de professionals in de praktijk zoals jeugdzorg, onderwijs, opvoedondersteuning en jongerenwerk. Maar ze hebben uiteraard ook direct invloed op de jongeren en ouders/opvoeders zelf. Het is daarom zaak om beleidsmakers zo goed mogelijk te ondersteunen bij actuele vraagstukken. "Als lectoraat denken we mee en dragen we puzzelstukjes aan waarmee we de puzzel compleet kunnen maken. Goed beleid is daarin net zo belangrijk als de zorg zelf."

Miranda Domenie is lid van de rekenkamercommissie Leeuwarden en heeft meerdere malen onderzoek gedaan voor rekenkamers in het sociale domein.

Jeugdzorg is een complex begrip en kent vele mogelijke invalshoeken voor onderzoek. Rekenkamers kiezen met hun onderzoek vaak de invalshoek van de kosten voor jeugdzorg. Maar waar zit de handelingsruimte voor gemeenten en aan welke knoppen kan een gemeente draaien? Miranda schetst een beeld van de jeugdzorg: wie zijn verwijzers, wat is het verschil tussen jeugdzorg en jeugdhulp en wie ziet toe op de kwaliteit? Daarna gaan we gezamenlijk op zoek naar mogelijke onderzoeksvragen voor rekenkameronderzoek naar Jeugdzorg.

Voor informatie zijn de dia's van de presentaties beschikbaar op de website van de NVR.

In het gesprek met de sprekers worden tips en tops genoemd:

- Investeren in preventie zal leiden tot minder jeugdzorg in de toekomst. Belangrijk is dat een gemeente preventie er niet even bij doet., je hebt als gemeente voldoende kennis nodig voor effectieve preventie. Investeer in preventie en ook in gegevens verzamelen over preventie en analyseren.
- De gemeente Utrecht heeft een goede balans gevonden, door een constante cyclus van kwaliteit meten en (bij)sturen (constante leercurve).
- Er is kennis op veel plekken in Nederland en er wordt ook veel bijgehouden, ook een landelijke monitor bevat informatie, maar kijk ook lokaal en leg dan een relatie met het armoedebeleid. In de prestatie van Janneke staan verwijzingen naar websites
- Effectieve interventies bestaan niet, wel bestaan stappen in de jeugdzorg die bewezen resultaat hebben. Het is mensenwerk en richtlijnen zijn daarom belangrijk als houvast. Werk "evidence based" en vraag daar als rekenkameronderzoeker naar.
- pedagogische basis versterken is belangrijk en geeft een positieve impuls aan het opvoeden. Leerkrachten zouden meer in de aanstaand kunnen om signalen van kinderen op te vangen, signalen geven een beeld en inzicht in de zorgen /het welzijn van het kind

-
- Kinderombudsvrouw, benut de kennis. Gemeenten kunnen hun plannen laten toetsen en zo kan een gemeente de kwaliteit verhogen.
  - Onderzoek als rekenkamer in je gemeente:
    - waarom de huisarts niet naar het wijkteam verwijst, kijk naar de doelmatig en doeltreffendheid
    - volg de beleidscyclus, is het probleem van de jeugdige opgelost en ook waarom
    - waarom worden voor relatief simpele vragen, ook een complexe aanpakken voorgeschreven, zoek dit uit als rekenkamer
    - waarom zijn de kosten zo gestegen, kijk naar de organisatie van de inkoop
    - betrek ook de GGD in het onderzoek van de rekenkamer, zie dwarsverbanden

Als je wil dat jeugdhulp werkt, is medewerking van ouders en jeugdige noodzakelijk. Je moet samen beslissen, zodat je de nodige commitment creëert voor het hulptraject. Dat vraagt van de professional dat die niet te snel met een oplossing komt.

Hetzelfde geldt voor beleid. Daar moet de beleidsmaker de beroepsgroep mee krijgen. Als die weigert mee te werken, wordt het lastig om het beleid om te zetten in uitvoering. En zo moet ook het Rijk rekening houden met wat de gemeenten aan kunnen. Transitie vraagt tijd. Metselaar huivert bij de gedachte als vanwege de huidige problemen in de jeugdhulp en jeugdzorg de oplossing wordt gezocht in een nieuwe transformatie: wees voorzichtig!

Beleidsdoelen zijn eenvoudig te bedenken, maar het is moeilijk om de gewenste resultaten te behalen. De samenleving is geen wiskunde. We weten nog niet wat de lockdowns rond covid heeft gedaan met de jonge generatie. De scheidingsproblematiek lijkt groter te worden en we weten dat dit gevolgen heeft voor de jeugd, maar welke? En hoe ernstig. Er zijn altijd externe factoren die niet te beïnvloeden zijn.

Tot slot: NHL-Stenden is altijd bereid om plaatsen te zoeken, waar studenten in de praktijk kunnen leren. Datzelfde geldt voor de Hanzehogeschool. In een bijlage wordt aangegeven waar rekenkamercommissies contactpersonen kunnen vinden.

Linze Schaap bedankt de twee sprekers voor hun verhelderende en inspirerende verhalen. Ook bedankt hij hen en de organisatoren die op het laatst nog het programma omgooiden, zodat het paste bij het aantal aanmeldingen.